

Vědci pod vlajkou České asociace slavistů sněmovali v Telči

Ve dnech 13.–14. listopadu 2013 se v Univerzitním centru Masarykovy univerzity v Telči konal IV. kongres českých slavistů. Česká asociace slavistů tímto kongresem vzpomněla svého založení počátkem roku 2005, jež reflektovalo institucionální i metodologickou krizi české slavistiky z roku 2003 a řízený převrat v Českém komitétu slavistů, jenž odstartoval počátek nezávislé stavovské organizace po vzoru jiných, standardních organizací, jež fungují ve standardních evropských a světových demokratických systémech.

Účastníky kongresu přivítal a o těchto peripetiích na samém počátku jednání hovořil autor této zprávy v roli předsedy České asociace slavistů. Přitom konstatoval neuspokojivý stav české i mezinárodní slavistiky, jak se jeví v teorii i praxi, především etatismus, směšování vědy a ideologie a prosazování skupinových zájmů. Činnost ČAS a její kongresy představil jako svobodnou, metodologicky a generačně otevřenou alternativu, jež dominuje v standardních evropských státech, jako jsou Německo, Francie apod., což i telčský kongres výrazně potvrdil.

Jednání kongresu, jež probíhalo ve dvou sekcích (jazyk a historie – kultura – literatura), bylo věnováno památce a vědeckému odkazu Slavomíra Wollmana (1925–2012), jehož ještě původní, legitimně zvolený Český komitét slavistů v roce 2002 – tedy ještě před jeho odvoláním tehdejšími řediteli Slovanského ústavu z pozice vedoucího redaktora Slavie – zvolil za svého čestného člena na základě jeho zásluh o mezinárodní slavistiku ve funkcích sekretáře a předsedy Českého komitétu slavistů. Několik následujících referátů se týkalo jeho díla a přínosu mezinárodní slavistice.

Kongresu, jenž probíhal pod obecným názvem **Aktuální otázky současné slavistiky**, se zúčastnili především čeští slavisté, ale současně na něj byli pozváni i zástupci mezinárodní slavistiky z dalších desíti zemí (tedy kromě ČR tu byli slavisté ze Srbska, Maďarska, Rumunska, Slovinska, Slovenska, Polska, Francie, Bosny a Hercegoviny, Bulharska a Ruska). Kongresu se fakticky zúčastnilo 50 referujících, další z celkového počtu 61 přihlášených se z vážných důvodů omluvili. Z české strany tu byly zastoupeny Univerzita Palackého (Olomouc), Masarykova univerzita (Brno), Jihočeská

univerzita (České Budějovice), Univerzita J. E. Purkyně (Ústí nad Labem), Univerzita Karlova (Praha), Univerzita Tomáše Bati (Zlín), Západočeská univerzita (Plzeň), Univerzita Hradec Králové a Slezská univerzita (Opava); kongresu se také zúčastnili pracovníci dvou ústavů AV ČR. Zahraniční účast představovala univerzitní pracoviště z Budapešti, Bukurešti, Lublaně, Nitry, Bělehradu, Tuzly, Paříže, Toruně, Košic, Bratislavy, Bialsko-Biały, Sofie a Moskvy; byla zde zastoupena i SAV (Bratislava).

Rusistika a její areálová větev tu byla zastoupena početně a reprezentativně, rusisté-účastníci kongresu jsou v této zprávě označeni kurzívou.

Lingvistická sekce se orientovala spíše na lexikologii a frazeologii, jež v posledních 20–30 letech vykazují největší pohyby a dynamický vývoj. Takto byly koncipovány také příspěvky lexikologů a frazeologů *Ludmily Stěpanové* (Olomouc), *Ladislava Vobořila* (Olomouc), *Snežany Lindové Popovic* (Bělehrad), *Jiřího Gazdy* (Brno), *Petry Fojtů* (Olomouc), *Zbyňka Holuba* (Opava), *Olega Fedoszova* (Budapešť), *Ireny Lehocké* (Nitra) a *Ivy Mrkvičkové* (České Budějovice). Syntaxe a srovnávací jazykovědy se týkaly příspěvky *Milosava Čarkiće* (Bělehrad), *Uljany Cholodové* (Olomouc), *Mariana Wağiela* (Olomouc), *Jozefa Pallaye* (Lublaň), *Lilii Nazarenkové* (Ústí nad Labem), *Blaženy Rudincové* (Ostrava); přesahy didakticko-programové vykazovaly referáty *Pavla Krejčího* (Brno), *Sorina Paligy* (Bukurešť) a *Květuše Lepilové* (Brno). Bohatá diskuse a názorová šíře ukazovaly na rozvoj slovanské jazykovědy i agilní účastí badatelů mladší generace.

Sekce historicko-kulturologicko-literárněvědná byla kvantitativně bohatší, neboť zahrnovala více oborů, a stejně obsažná a metodologicky průbojná. Široké tematické rozpětí doprovázely hlubinné metodologické průniky. *Radomír Vlček* (Brno) hovořil o české historické slavistice, *Ladislav Hladký* (Brno) o staletém vývoji časopisu *Slovanský přehled* – oba referující zastupovali brněnskou pobočku Historického ústavu AV ČR – *Josef Šaur* (Brno) analyzoval specifika ruského liberalismu, *Jaromír Linda* (Bělehrad) zajímavě pojednal o „code switching“ v balkánské korespondenci *Bohumila Boučka* a *Antonína Schulze*, *Alma Čišić* (Tuzla) mluvila o antitezích v politických vystoupeních, *Václav Štěpánek* (Brno) o nových výzvách slavistické balkanistiky *Lenka Vlčková Kryčarová* o české historické rusistice v letech 1948–1968, *Viera Žemberová* (Prešov) připravila pojednání o kontextech literární vědy, *Alexej Mikulášek* (Praha) přednášel o sentimentální

mravoučné beletrii, Hana Voisine-Jechová (Paříž) o výslechu a soudním přelíčení v próze posledních desetiletí, František Všeticka (Olomouc) o ruském emigrantovi v Československu Josifu Kallinikovovi a jeho díle odborném a prozaickém, Róbert Gáfrík (zastupoval Ústav svetovej literatúry SAV v Bratislavě) pojednal o tzv. nezápadní literární vědě a komparatistice, *Michaela Pešková* (Plzeň) hledala nový obraz Ruska v současné české beletrii, Adam Kola (Toruň) pojednával o institucionálním stavu polské komparatistiky, *Oleg Marčenko* (Moskva) analyzoval vztah filologie a filozofie v díle M. L. Gasparova, Anna Zelenková se zabývala nově objeveným rukopisem divadelní hry Fridland od Franka Wollmana, Giuseppe Maiello (Zlín) analyzoval tzv. rodnověří jako východisko k revitalizaci etnického náboženství Slovanů.

V dalších panelech Miloš Zelenka a Petr Kučera pojednali o osobnosti Slavomíra Wollmana: Zelenka v globálním portrétu, Kučera ve světle interkulturní literární vědy. Ján Gbúr (Košice) promluvil o vztahu Hviezdoslava a Čech, Anton Pokrivčák (Nitra) na příkladu amerického spisovatele slovenského původu Thomase Bella o hledání slovensko-americké literární identity a *Jana Kostincová* (Hradec Králové) v tematicky výjimečném příspěvku o hypertextové hře na Rulinetu a jejím významu pro literaturu a literární vědu. Mária Bátorová (Bratislava) poukázala ve svém vystoupení na vztah slavistiky a tzv. západní literární vědy, *Ivo Pospíšil* na příkladu nových knih o Leninovi a Nejedlém na nutnost nového vidění osobností minulosti, *Zdeněk Pechal* (Olomouc) pojednal a aktuálních problémů současné ruské literární vědy. Zajímavě vyzněl příspěvek *Margarity Mlchochové* (Olomouc) o recepci Majakovského v českém prostředí, stejně jako inovativně pojatý referát Evy Niklesové a Daniela Bíny (České Budějovice) o žánrovém systému jako klíči k obecné literární komparatistice a metodologicky laděný příspěvek Libora Pavery (Bielsko-Biala). Vztahové oblasti slavistické a wollmanovské tradice se týkalo vystoupení Christiny Balabanové (Sofia) o bulharské recepci Franka Wollmana. Dajana Vasiljevičová (Praha) mluvila o postavě ženy v chorvatské próze 19. století, Martina Cichá (Zlín) o citlivém vztahu Čechů a Poláků v těšinském Slezsku z pozice antropologie, *Zdeňka Vychodilová* (Olomouc) si všimla překladu jako nástroje mezislovanského dialogu, Zlatica Dorková a Giuseppe Maiello (Zlín) zkoumali pozůstalost Klementa Králíka, Alenka Jensterle-Doležalová

(Praha) srovnala slavistické odkazy Matiji Murka a France Miklošiče a *Stanislav Oplatek* (Brno) pojednal o rozšíření jurodivosti na Rusi.

Rusistické aspekty měly i jiné příspěvky, především srovnávacího charakteru, např. V. Žemberové, F. Všetičky, H. Voisine-Jechové aj. Na tomto, jak se zdá, zatím obsahově a organizačně nejkvalitnějším kongresu se hovořilo otevřeně, svobodně, tolerantně, ale i polemicky; zazněla tu také tematika spojená s novými médii a současně byl připomenut i odkaz české školy literární komparistiky a slavistiky (Frank a Slavomír Wollmanovi). Kongres se také dotkl žhavých míst, zejména konfliktů etnických a jazykových. Rusistika ve všech jejích podobách tu měla zjevně dominantní postavení, jaké si v mezinárodní slavistice zaslouží: její témata byla však současně osvětlována a zrcadlena v širších mezoslovanských, evropských a světových souvislostech.

Ivo Pospíšil

